

Leo Trotskij
(december 1925)

Teser

Inledning: Omröstningen till förmån för teserna om folkhushållningen betydde ingalunda, att det räcker med dessa teser. I det här fallet betydde omröstningen bara, att teserna är så allmänt hållna, att de även tillåter en riktig och konkret tolkning. Min naturliga ovilja att uppställa andra teser mot dessa befriar mig dock inte från den absoluta plikten att klargöra följande: Kongressdiskussionen om CKs rapport avslöjade med full tydlighet, att dessa teser är både formlösa och otillräckliga. De måste till varje pris kompletteras, konkretiseras och preciseras – eljest förblir de bara en spillra från tiden före kongressdiskussionen.

1. Det preliminära resultatet av diskussionen: Hållningen till industrin utgör själva axeln då politiken ska bestämmas.
 2. Frågan kompliceras av att ett beslut vad gäller huvudlinjen kopplas samman med urskuldanden och anklagelser med avseende på enskilda statliga organs politik (som Arbets- och försvarsrådet, Folkkommissariatet för finansfrågor osv).
 3. Huvudlinjen fastställs genom den politik som bedrivs i alla organ – såväl av sovjeterna som partiet, inklusive även Politbyråns politik – och denna huvudlinje, vilken formulerades av kamrat Kamenev på 12:e kongressen som motvikt till rapporten om industrin, har därefter i diskussioner och liknande bara blivit sämre under tiden mellan 12:e och 13:e kongresserna. Den ledande huvudlinjen med avseende på industrin kan formuleras i orden ”Kortare steg!”.
 4. Industriprogrammets faktiska historia har, i den mån de utgått från parollen ”Kortare steg!”, ständigt gett samma resultat – varubrist.
 5. Bucharins påstående att vi skulle kunna bygga socialismen med sköldpaddssteg är nonsens. Det är att inte begripa frågan om tempot. Världsmarknaden väntar inte. Inte heller bönderna vill vänta.
 6. Frågan om jämförbara kvantitativa och kvalitativa koefficienter är ingen statistisk eller kameral fråga, utan en ödesfråga för hela vår ekonomiska utveckling. Under nuvarande förhållanden är det nämligen så, att tempot inte bara bestämmer rörelsens hastighet, utan också rörelseriktningen.
 7. Den bristande jämvikten mellan detaljhandelspriser och partihandelspriser är resultatet av ett otillräckligt tempo i den industriella utvecklingen. Den bristande jämvikten innebär, att en viss del av mervärdet faller i privatkapitalets händer, eller med andra ord, att statsindustrin tjänar som källa inte bara för socialistisk utan också för kapitalistisk ackumulation. Detta faktum kan inte bara slätas över med abstrakta jämförelser mellan socialism och kapitalism. Statsindustrin är socialistisk bara i den mån den spelar en ledande roll i folkhushållningen. Om statsindustrin släpar efter folkhushållningens utveckling, kommer den inte bara att bereda plats för kapitalismen, utan att också direkt göda den.
- Här behöver göras ett tillägg vad gäller prispolitiken och på vems bekostnad ackumulationen av privatkapital sker: a) på bekostnad av en krympande industriell tillväxt; b) på bekostnad av arbetslöserna.
- 7a. Det är löjeväckande att i allmänna ordalag prata om behovet av jämvikt mellan industri, marknad, finansiella medel m.m. Saken handlar inte om en passiv överensstämmelse, utan om en aktiv fördelning av medel utifrån givna objektiva förutsättningar. Vi måste inse att

industrin i ordets fullaste bemärkelse är en stridsfront som blir attackerad av världskapitalet och som endast har en tveksam hemmafront i form av böndernas marknad.

8. Lenin skrev, att vi behöver den strängaste sparsamhet på alla områden, så att vi kan satsa varje ledig kopek i industrin. Under inbördeskriget kunde vi stänga hela kommissariat för att göra det möjligt att koncentrera alla krafter och medel till fronten. Naturligtvis kan vi inte ha någon sådan regim idag. Men om vi förstå relationen mellan tempot och socialismens framtid på ett riktigt sätt, så vore det möjligt och lämpligt, att i en fyramiljardersbudget djärvt och beslutsamt, på leninskt manér, omfördela medel och ge industrin 300-400 miljoner extra.

9. Frågan om en planmässig ledning måste ställas fullt ut. Vi måste slutligen förkasta alla idiotiska resonemang om att någon vill påtvinga oss en sträng plan osv. Saken handlar inte om det, utan om att vi måste inse, att utvecklingstempot är avhängigt hur vi lyckas eliminera extrakostnader, dvs beroende av en planmässig ledning, för vilken vi behöver bättre och mer kvalificerade krafter med vida vyer och specialkunskaper som ska finnas koncentrerade i planstaben.

10. Vi måste en gång för alla inse, att Arbets- och försvarsrådet, Politbyrån osv, i sin ledande funktion är helt och fullt beroende av, att det i förväg sker en kompetent och auktoritativ bearbetning av den planmässiga ledningens huvudfrågor. Den omständigheten, att det på sovjetregimens nionde år, under pågående diskussion, och slumpmässigt avslöjats att Centrala förvaltningsrådet inte håller måttet, vittnar också om att hela vår planledning inte håller måttet.

11. ”Vänd ansiktet mot landsbygden” betyder, liksom ”Vänd ansiktet mot krigsfaran” och ”Vänd ansiktet mot världsrevolutionen”, i första hand att vi måste vända ansiktet mot industrin. Vi måste förkasta den i grunden falska föreställningen, att industrin är ett underordnat element i vår ekonomi och att planering skulle vara liktydigt med att, å ena sidan, knyta samman (finansiellt, i handelsledet, administrativt osv) industrin och bondehushållningen å den andra. Vi kan bara förverkliga planeringen om industrin får en ledande roll i ekonomin.

12. Vi måste göra slut på den treåriga traditionen, att vår ekonomi de facto leds från Folkkommisariatet för finansfrågor, för vilket alla vägar är bra om de håller rubelns värde under armarna och som därför inte är särskilt intresserat av att noggrant studera var kapitalismen slutar och socialismen tar vid.

13. Vi måste från första början sätta en gräns för och slå tillbaka alla fula försök från Folkkommisariatet för handelsfrågor att slå in på samma väg som Folkkommisariatet för finansfrågor.

14. Vi måste ha full insikt om, att Gosplan inte kan stå som någon skiljedomare mellan industrin, transportsektorn m.m. – å ena sidan – samt bondejordbruket å den andra. Den statliga planeringen sker först och främst via industrin. Det krävs en samordning mellan Gosplan och Högsta folkhushållningsrådet. Det är inte någon abstrakt idé om planekonomi, ”sammanknypning”, ”avrapportering” och dylikt, utan en konkret industriell utveckling i överensstämmelse med alla inhemska och internationella villkor, som ska ligga till grund för Gosplans arbete. I planeringens orkester är det industrin som spelar första fiol. Det ska komma till uttryck däri, att Högsta folkhushållningsrådet ordförande också är Gosplans ordförande.

15. Krympande export och växande finans- och kreditvårigheter är ett direkt resultat av den industriella eftersläpningen, dvs av en felaktig fördelning av krafter och medel. Utvägen ska inte sökas i parollen ”Kortare steg”, dvs inte i att ackumulera de hot som industrins eftersläpning innebär, utan i åtgärder av stor omfattning, i en djärv och generös revidering av

budgeten; i reella steg för att dra in utländsk teknik; i en resolut och målinriktad rationalisering inom själva industrin med början i arbetet på att få bort de mest påtagliga extrakostnaderna, som är resultat av dubbelarbete, lokalpatriotism, skadlig konkurrens och liknande.

16. Vi måste säkerställa en verklig ekonomistab, en verklig ekonomiledning och ersätta parollen ”Kortare steg” med parollen ”Fastare steg”.

L. Trotskij december 1925

Översättning (från ryska): Kjell Berglund mars 2001